ವಿಶೇಷ ಕವನಗಳು

ಹಂಪೆಯಲ್ಲ

ಬಾ ಇಲ್ಲಿ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ; ಕನ್ನಡಿಗ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ;
ವೈಮೆಯನುಂ ಕಂಡರಿಯದಿಹ ನೀನುಂ, ನೋಡದರ
ಪುಳುಹಿಡಿದ ಹೆಣವನಾದರುಂ, ನೋಡು ಬಾ ಇಲ್ಲಿ !
ವಂಸಣದಲ್ಲಿ ಜಾನಿಪೊಡೆ, ಸಾಧಕನೆ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ :
ಹಂಪೆಯಿಂದಂ ಕಲಿಯಂಗದ ಪಸಿಯ ಹಿರಿಮಸಣ ;
ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಮುಡಿಯುಂ ಸಿಡಿದು ಒಡೆದುದು ಇಲ್ಲೆ
ನಿನಗೆ ಕಂಬನಿ ಇದೆಯೆಂ ? ಕಬ್ಬಿಗನೆ, ಸುರಿಸು ಬಾ.
ಕಾಶಿಗೇತಕೆ ಹೋಗುತಿಹೆ, ಯಾತ್ರಿಕನೆ ನೀನುಂ ?
ಹಂಪೆ ತೆಂಕಣ ಕಾಶಿ : ಬೀರದಿಂ ಪುಡಿಪುಡಿಯಂ
ಮರಣದಿ ಪವಿತ್ರತರವಾದ ಕಾಶಿಯಿಂದಂ ಕೇಳ್.
ಯೋಗಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ನಡಿಯ ಪುಡಿ ಇಹುದಿಲ್ಲಿ ;
ಮೃತ್ಯು ಪಾವನಗೈದ ಶುಭತರಕ್ಷೇತ್ರವಿದು ;
ಪಾಳಾದ ಕನ್ನಡಾರಾವಂವಿದುಂ ; ಕನ್ನಡಿಗ
ಯಾತ್ರಿಕನೆ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ; ಬೇಡುವೆನು, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ;
ಹಂಪೆಯಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಭಕ್ತರನೆದುರಂ ನೋಡಿ
ಕಂಬನಿಯಂ ಸೂಸುತಿಹನಿಲ್ಲಿ ; ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ;
ವಿಕಾಂಗಿಯಾಗಿಹನುಂ ; ಅಯ್ಯೊ ಬೇಸತ್ತಿಹನು
ಭಗವಂತ, ಓಡಿ ಬಂದಪ್ಪುವನುಂ ಭಕ್ತನನುಂ ;
ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ; ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ;

—ಕುವೆಂಪು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಶ್ರೀಗೀತೆ

ಓಂ ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ ಶಾಂತಿಃ ।
ಪೃಥಿವೀಶಾಂತಿರಾಪಃ ಶಾಂತಿರೋಷಧಯಃ ಶಾಂತಿಃ ।
ವನಸ್ಪತಯಃ ಶಾಂತಿರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಶಾಂತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಂತಿಃ ।
ಸರ್ವಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿರೇವ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಬಾರಮ್ಮ ದೇವಿ,
ಓ ತಾಯಿ ಭಾರತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಂಗಳನು ಹರಸು.
ವರಂಷ ಒಂಬತ್ತರಾಚೆಯಂಲಿ ಬಂಧನವುಂಕ್ತಳಾದಂದು
ನೀ ಕಂಡ ಕನಸು,
ಎರಡು ಕೋಟಿಯ ಹೃದಯದಲಿ ಶತಮಾನದಿಂ ಕುದಿದ ಒಮ್ಮನಸು,
ದಂರ್ಮುಖಿಯೆ ಸಂಮುಂಖಿ ತಾನಾದ ದೀವಳಿಯ ಸುದಿನದಿಂದು
ತಾನಾಗಿಹುದು ನನಸು ;
ಪುಲಕಿಸುತ್ತಿದೆ ಪಡುಗಡಲ್ ;
ರೋಮಾಂಚನದಿ ನಿಮಿರುತಿದೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ;
ಗಂಧ ಚವರಿಯ ಬೀಸುತಿದೆ ಮಲಯ ವನಸೀಮೆ ;
ಪಕ್ಷಿ ಕೋಟಿಯ ಕಂಠ ಘೇಘೋಷಮುಕ್ಕುತಿದೆ
ದಿಕ್ಕು ಕಿವಿಗೆಡುವಂತೆ, ದೇವರ್ಕಳೊಲಿವಂತೆ
ಕಾರ್ತಿಕದ ಬಾನ್ನೀಲಿ ತಾಂ ಶಾಂತಿಯಾಲಿಂಗನದಿ
ಕನ್ನಡವ ನೆಲಮಂಗಳನಪ್ಪಿ ಚುಂಬಿಸುವಂತೆ ;
ನಮಿಸುತಿದೆ ತುಹಿನಗಿರಿ ಚಾಮುಂಡಿಯಂ ;
ಗಂಗೆ ಓಲೈಸಿಹಳು ಕಾಣೆ ತಾಯಿ ತುಂಗೆಯಂ ;
ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಭ್ಯುದಯ ನಿನಗೆಭ್ಯುದಯಮಲ್ತೆ
ಬಾರಮ್ಮ ದೇವಿ,
ಓ ತಾಯೆ ಭಾರತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಂಗಳನು ಹರಸಿ
ಹಾಡು ಓಂ ಶಾಂತಿಯಂ,
ನಿನ್ನ ಋಷಿಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನ ಕವಿಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನ ಗುರುಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನಖಿಲ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿಗಳೆಲ್ಲರೈತರಲಿ ;
ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಹರಸಿ ಹಾರೈಸಲಿ ;

ಬರಿಯಂ ಚದರ ಮೈಲಿಗಳಲ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕದ ದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ,
ನೆನೆ, ನೆನೆ, ಮನೋವಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೋಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ.
ಮರೆಯದಿರು ಚದರಸಂವತ್ಸರದ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ,
ಪ್ರಾಣಮಯ ಭಾವಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ,
ಚಿದಾಕಾಶ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ,
ಓ ಏಳು, ನೃಪತುಂಗದೇವ,
ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದರಮನೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವನಿಳಿದು ಬಾ
ಕರ್ಣಾಟಕದ ನಿನ್ನ ಈ ಹೆಸರ ತಾಯ್ನೆಲಕೆ.
ನೀ ನಂದು ಹಾಡಿದಾ ಕನ್ನಡದ ನಾಡು
ಒಂದುಗೂಡಿದೆ ಇಂದು ಇದೋ ಬಂದು ನೋಡು.
ಸಂವತ್ಸರ ಸಹಸ್ರ ಸೋಪಾನಪಂಕ್ತಿಗಳನಿಳಿದು ಬಿಜಯಗೈ
ಪುಣ್ಯ ದೀಪಾವಳಿಯ ದಿನದ ಈ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ.
ಇಳಿದು ಬರುವಾ ದಾರಿಯೊಳೆ ನಿಂತಿಹರು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ
ಕನ್ನಡದ ಕುಲದೀಪಧಾರಿಗಳಂ, ಅವರನೂ ಕರೆದು ತಾ.
ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸೇನಾನಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಗಾಯಕ, ಅಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಂ, ಅಲ್ಲಿ ರಸಋಷಿ ವಂತ್ತೆ ಅನುಭಾವಿ ;
ದಾರ್ಶನಿಕ, ದ್ರಷ್ಟಾರ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಿ ;
ಒಬ್ಬರೆಯೇ ? ಇಬ್ಬರೆಯೇ ? ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ !
ಕಡುಂಗ, ಕುಡುಗೋಲು, ಲೆಕ್ಕಣಿ, ಪೇಂಟಿ !
ಹೆಸರಾಂತವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಸರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನು ದಾಟಿ
ನಿಂತಾ ಮಹಾತ್ಮರೆಯೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ;
ಎಲ್ಲರನು ಕರೆದು ತಾ ಇಂದಿನುತ್ಸವಕ್ಕೆ.
ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸೊಗವಮಕ್ಕೆ, ನಿವಂಗೆಲ್ಲ ಜಯಂಮಕ್ಕೆ,
ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ನವಂಗೆ ಶುಭಮಕ್ಕೆ ।

ಓಂ ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ ಶಾಂತಿಃ।
ಪೃಥಿವೀ ಶಾಂತಿರಾಪಃ ಶಾಂತಿರೋಷಧಯಂಃ ಶಾಂತಿಃ।
ವನಸ್ಪತಯಂಃ ಶಾಂತಿರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಶಾಂತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಂತಿಃ।
ಸರ್ವಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿರೇವ ಶಾಂತಿಃ ॥

—ಕುವೆಂಪು

ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ

ಕನಸು ನನಸಾಯಿತಿದೊ ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ!
ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ!

ಕಾವೇರಿ ಸಿರಿಯಂಡಿಯ, ಗೋದಾವರಿಯ ಮುಡಿಯಂ.
ಮೂಡುಮಲೆಯೆಡದ ಗಡಿಯಂ,
ಪಡುಗಡಲ ಬಲದ ತಡಿಯಂ,

ವರ್ಣಶಿಲ್ಪದ ಕಲೆಯಂ ಚೆಲ್ವಿನ ಶಿಲೆಯಂ ಗುಡಿಯ,
ಕನ್ನಡದಿಂಪು ನುಡಿಯಂ ;

ಕನಸು ನನಸಾಯಿಂತಿದೊ ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ !
ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ !
ಶಿಶುರೂಪಿ, ಪಶುರೂಪಿ, ಜನರೂಪಿ, ಮನರೂಪಿ,
ನವ್ಯಶಾದ್ವಲ ರೂಪಿ,
ಕಲಕಲ ಪಕ್ಷಿರೂಪಿ ;

ನವಸರೋವರದಂತೆ, ನವಶಾಲಿವನದಂತೆ,
ನವಯೌವನದ ಮೊದಲ ನವವಧೂವರರಂತೆ ;
ನವಕವಿಯ ನವರಸ ನವೀನ ಕೃತಿಯಂತೆ;
ದಿವ್ಯ ವೀಣಾಗಾನ ಗತಿಯಂತೆ ;

ಮೂಡುತಿದೆ ನೋಡು ಅದೋ ಏಕೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ !
ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ !
ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿರ, ಬನ್ನಿರೈ ಓ ಬನ್ನಿ ;
ತನ್ನತನದನಿತನೂ ನಿವೇದಿಸಲು ತನ್ನಿ ;
ತಿರಿಕಿವುಡು ಸೀಳ್ವಂತೆ ನೀಳಿಂಚರದೊಳೆನ್ನಿ ;
"ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಕನ್ಯೆ ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯೆ ಧನ್ಯೆ !
ಜಯಂತಂ ಜಯ !
ಜಯತು ಜಯ !
ಜಯತು ಜಯ ! ಜಯ ! ಜಯ ! "

—ಕುವೆಂಪು

ಎದ್ದೇಳು ಕನ್ನಡಿಗ

ಎದ್ದೇಳಂ ಕನ್ನಡಿಗ—ಎದ್ದೇಳು ss,
ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂ—ತಾಯ್ನಾಡ ಸೇವೆಗೆ ॥ಪ॥

ಅಖಿಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನಮಂದೆಂದು
ಧೈರ್ಯದಿಂ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ವಂನ್ನಗ್ಗಿ ಇಂದು ॥ಅ.ಪ॥

ಚರಣ

ನಮ್ಮನುಡಿ ನಮ್ಮನಡೆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಕಾಪಾಡು
ನಮ್ಮಕಲೆ ನಮ್ಮಶಿಲೆ ಸೌಂದರ್ಯದಾ ಹಾಡು ॥ ೧ ॥

ನಮ್ಮಕವಿವರ್ಯರಾ ಕಾವ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಪಡೆಯೊ
ಸತ್ಯದಾ ನಿತ್ಯದಾ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆಯೊ ॥ ೨ ॥

ನಾವೆಲ್ಲರೊಂದೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ತಾಳು
ಖ್ಯಾತಿವಂತನಾಗಿ ಭಾರತದಿ ಬಾಳು ॥ ೩ ॥

—ಗುಡಿಬಂಡೆ ಬಿ. ಎಸ್. ರಾಮಾಚಾರ್ಯ